

Forny et udkast til nye internationale bestemmelser om nedskrivning på udlån

Kontakt

Jan Fedders

Telefon: 3945 9101

Mobil: 2370 6574

E-mail: jfe@pwc.dk

Erik Stener Jørgensen

Telefon: 3945 3088

Mobil: 4089 9379

E-mail: esj@pwc.dk

Af Jan Fedders og Erik Stener Jørgensen

IASB har udsendt et fornyet udkast til en nedskrivningsmodel for udlån som baseres på forventede kredittab. IASB har lyttet til den kritik der har været af det oprindelige forslag for dets manglende mulighed for at gøre konceptet operationelt, og forslaget er i høj grad inspireret af den metodik der anvendes ved opgørelse af solvensreserverationer efter den interne metode.

Baggrund

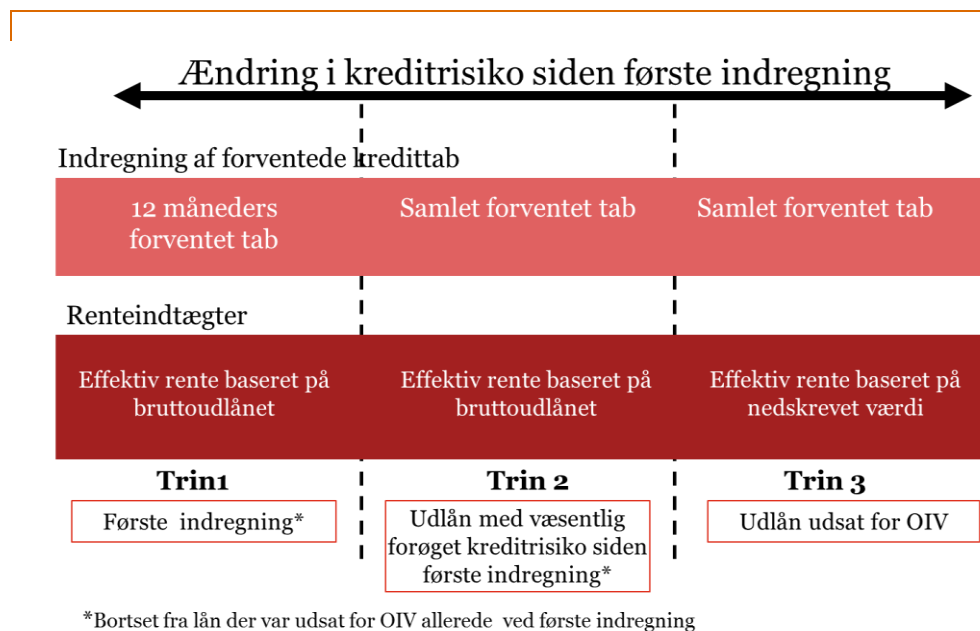
Lige siden finanskrisens udbrud i 2008 har der været bred enighed om, at der er behov for en ny nedskrivningsmodel for udlån, hvor der hensættes til forventede kredittab og ikke alene til indtrufne kredittab. Det har derimod været vanskeligt at blive enige om en egnet model hertil. IASB udsendte i 2009 et forslag til en model baseret på en teoretisk ideel tilgang, hvor der principielt skulle fastlægges en forventet betalingsrække for hvert enkelt lån og en hertil hørende kreditrisikojusteret effektiv rente. Forslaget blev kritiseret for at være løsrevet fra den måde, hvorpå pengeinstitutterne styrer deres kreditrisiko. Det blev anført, at kreditrisikoen styres separat og ikke som en integreret del af opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af udlånene og renteafraksten heraf.

IASB udsendte i 2011 et supplerende dokument, hvor der blev lagt op til en sådan løsrivelse. Forslaget ville medføre, at der skulle indregnes en nedskrivning allerede på tidspunktet for første indregning af udlån. Af forskellige årsager blev der ikke arbejdet videre med modellen men i stedet etableret en helt 3. model. Det er den, der nu foreligger i udkast med høringsfrist 5. juli 2013. Også under denne model indregnes der et tab på tidspunktet for første indregning af udlån.

Modellen i hovedtræk

Der er tale om en model, hvor formindskelse hhv. forøgelse af kreditkvaliteten medfører nedskrivninger eller tilbageførsler heraf. Den kan illustreres således:

Alle udlån bortset fra erhvervede og udstedte udlån, der allerede ved erhvervelsen/udstedelsen er udsat for værdifald klassificeres i kategori I. I kategori I indregnes det samlede tab fra tabsbegivenheder, der forventes at indtræffe indenfor de næste 12 måneder. Er der tale om udlån som på udstedelsestidspunktet har en god kreditkvalitet, er det vores forventning, at det opgjorte tab vil udgøre et beskedent beløb, eksempelvis 1 % af udlånet eller mindre. Lån der efterfølgende udsættes for en væsentlig forringelse af kreditkvaliteten overgår til kategori II, hvorefter det samlede tab fra tabsbegivenheder, der forventes at indtræffe over lånets resterende løbetid, indregnes. I praksis vil det stort set svare til den tabsopgørelse, der udarbejdes for lån, der er i OIV efter de nuværende bestemmelser, men med den væsentlige skærpelse, at nedskrivningen registreres på et tidligere tidspunkt. Forbedres kreditkvaliteten efterfølgende, går udlånene tilbage til kategori I, og nedskrivning reduceres til 12 måneders forventet tab. Lån der udsættes for OIV, som defineret i de nuværende bestemmelser, overgår til kategori III. Tabsopgørelsen er identisk med tabsopgørelsen i kategori II, men modsat kategori II opgøres renteindtægten på grundlag af det nedskrevne beløb. For tabsopgørelsen gælder det, at der skal opgøres et sandsynlighedsvægtet beløb, baseret på en neutral opgørelse af forventede betalinger. Værdien af sikkerheder indgår på samme måde som ved opgørelsen af tab på udlån, der er i OIV efter de nuværende bestemmelser.

Vurdering af om kreditkvaliteten er væsentligt forringet, skal baseres på udviklingen i risikoen for misligholdelse (PD). Et låns samlede risiko for misligholdelse vil alt andet lige falde over tid. Derfor skal vurderingen foretages på baggrund af risikoen for misligholdelse over lånets resterende løbetid. Er risikoen for misligholdelse ved etableringen af et 10 årigt lån eksempelvis 1 % pr. år, udgør den akkumulerede tabsrisiko for de sidste 5 år 5% ($5 \cdot 1\%$). Er kreditrisikoen efter 5 år forøget til 2 % pr. år, er kreditrisikoen akkumuleret set 10 % ($5 \cdot 2\%$). Kreditrisikoen målt som PD er dermed forøget med 100%.

Der lægges op til følgende praktiske tilføjelser:

- Der er en formodning om, at lån med en høj kreditkvalitet på balancedagen, defineret som "Investment grade" (svarende til minimum BBB-rating), ikke har været udsat for en væsentlig forringelse af kreditkvaliteten.
- Der er en formodning om, at lån, hvorpå der har været forfaldne ydelser i minimum 30 dage er udsat for en væsentlig forringelse af kreditkvaliteten.

Det forhold, at lån af en høj kreditkvalitet er tilstrækkeligt til at kreditkvaliteten ikke kan anses for at være væsentligt forringet kan i praksis betyde, at det først og fremmest er relativt svage lån, som vil falde ind under kategori II, antagelig primært kategori "2c" i tilsynets kategoriseringsmodel.

Lån der allerede ved erhvervelsestidspunktet er i OIV

På sådanne udlån indregnes der ikke noget initalt kredittab. I stedet opgøres den effektive rente under hensyntagen til de estimerede kredittab. Det svarer til den metode som skal anvendes efter de nuværende bestemmelser for erhvervede lån, der er i OIV på erhvervelsestidspunktet.

Er den foreslåede model bedre egnet til at afspejle kredittab på udlån?

Det er PwC's opfattelse, at modellen ud fra en helhedsvurdering udgør et rimeligt kompromis imellem en model, der konceptuelt har indre sammenhæng og en model, der ikke er unødigt kompliceret.

Efter vores opfattelse afspejler indregning af det samlede forventede tab på det tidspunkt, hvor et udlån har været udsat for en væsentlig forøgelse af kreditrisikoen på rimelig vis de økonomiske realiteter ud fra en forudsætning om, at der er en sammenhæng mellem den rente, som kunden skal betale og kreditkvaliteten. Den største udfordring synes at være identifikation af om og hvornår et lån overgår til kategori II, idet udkastet ud over formodningsreglerne alene indeholder begrænset vejledning. En ensartet anvendelse blandt pengeinstitutterne vil derfor givetvis kræve nærmere retningslinjer fra tilsynsmyndighederne om, hvornår et lån overgår fra kategori I til kategori II.

Det forhold, at der allerede på det tidspunkt, hvor et lån kommer i bøgerne, skal indregnes en andel af det samlede tab, er i strid med tanken om, at der er en sammenhæng mellem rente og kreditrisiko. Alternativet er imidlertid en kompliceret model til håndtering af periodisering af de forventede kredittab. Som følge af, at der løbende hensættes til forventet tab på 12 måneders basis og ud fra en forventning om, at de initiale tab vil være beskedne, er det vores vurdering, at der opnås en rimelig tilnærmelse til en form for "fuld periodisering", i hvert fald i institutter, hvor der ikke er betydelige ændringer i udlånsvolumen.

I forhold til gældende regler er det vores opfattelse, at modellen i almindelighed giver et mere rettidigt udtryk for tabsrisikoen på udlån der udviser svaghestegn, uden at pengeinstitutterne bringes i en situation, hvor der opbygges unødvendige reserver. De i 2012 foretagne præciseringer fra Finanstilsynets side af, hvornår der foreligger OIV har for nogle engagementers vedkommende fremrykket tidspunktet for tabsindregning i forhold til tidligere praksis. I konkrete situationer kan det derfor tænkes, at den foreslåede model ikke vil medføre tidligere indregning.

Er modellen operationel og praktisk mulig at implementere?

Det ene hovedelement i modellen er opgørelse af det forventede tab. For institutter, der i dag opgør nedskrivninger efter en sandsynlighedsvægtet model, vil det næppe give anledning til væsentlige udfordringer. For institutter der anvender det individuelt mest sandsynlige udfald, vil det give anledning til en ændret metodik, som efter vores vurdering næppe vil give anledning til væsentlige udfordringer.

Det andet hovedelement er sporing af ændringer i kreditkvaliteten. Det vil formentlig give anledning til større udfordringer. Og her fremgår det tydeligt, at modellen er baseret på kreditrisikostyringen i pengeinstitutter, som benytter den interne metode ved opgørelse af kreditreservationer i solvensopgørelsen. Sådanne pengeinstitutter vil formentlig relativt enkelt kunne etablere en model på basis af data, der allerede registreres i dag.

Pengeinstitutter, der anvender standardmetoden kan derimod ikke direkte ”genbruge” data fra kreditreservationsopgørelserne. Disse institutter vil givetvis kunne hjælpes af en mere detaljeret vejledning i hvornår der er indtruffet en væsentlig forøgelse af kreditrisikoen – en vejledning som i mindre grad end i det foreliggende udkast baseres på ændring i PD tilgangen.

Modellens konsekvens i forhold til solvensmæssige kreditreservationer

Det forhold, at der efter den foreslåede nedskrivningsmodel skal indregnes et sandsynlighedsvægtet tab ($PD \times LGD$), hvis kreditrisikoen er væsentlig forøget, vil alt andet lige medføre, at de i dag foretagne solvensmæssige reservationer i en vis udstrækning konverteres til regnskabsmæssige nedskrivninger.

Den solvensmæssige reservation der vil stå tilbage er udtryk for dels forskelle i opgørelsen af værdier af sikkerheder, idet der ved opgørelse af solvensmæssige reservationer anvendes et forsigtighedsprincip, og dels den forskel, der vil være ved, at der anvendes sandsynlighedsvægtede tab for kategori II udlån i modellen.

I hvilket omfang der udløses en yderligere nedskrivning på et lån der overgår til kategori III (svarende til tilsynets kategorisering ”1”) vil afhænge af, i hvilket omfang det enkelte kreditinstitut har været i stand til at estimere pålidelige sandsynlighedsvægtede tab, dvs. en pålidelig modellering af værdierne PD og LGD. Den solvensmæssige reservation der vil stå tilbage for et udlån i kategori III er ligeledes her udtryk for forskelle i opgørelsen af værdier af sikkerheder.

Endelig er konsekvensen af nedskrivninger på kategori I udlån - om end de antagelig er beskedne - at den solvensmæssige reservation der i dag foretages ved overgang til kategori II tilsvarende reduceres.

Hvad skal man tænke på allerede nu?

Som det fremgår, har det nuværende forslag til nye nedskrivningsbestemmelser været undervejs i mange år og er undergået betydelige forandringer i den forløbne periode. Der er generel støtte til modellen, og det er vores forventning, at de endelige regler vil komme til at ligge tæt op ad det nuværende forslag. Det er dog usik-

kert hvornår disse vil foreligge. Det er endvidere usikkert i hvilken form Finanstilsynet vil implementere de nye regler i det danske regelsæt.

Forberedelse til implementering af de kommende regler skal derfor næppe have højeste prioritet. Omvendt vil vi anbefale, at det tankesæt, der ligger bag ved forslaget overvejes mere generelt, eksempelvis som led i at etablere en mere formaliseret tilgang til opgørelse af det individuelle solvensbehov som følger af ledelsesbekendtgørelsen.